

Tarımda dışa bağımlılık azaldıkça verim artacak

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan ve hayvancılık sektörüne yönelik sorunlar ile çözüm önerilerini ortaya koyan "Hayvancılık Sektörüne Bakış; Hayvancılıkta Yaşanan Sorunlar ve Çözüme Dair Yeni Yaklaşımlar" başlıklı rapor tanıtıldı. Türkiye için kritik öneme sahip hayvancılık konusunda alınacak stratejik kararlara katkı sunmak amacıyla hazırlanan rapor, yaklaşık 30 ilde saha analizleri, yetiştirici ve besici görüşmeleri, sektör temsilcileri ile istişareler ve dünya hayvancılık sektörü dinamiklerinin taranması sonucu oluşturuldu. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Türkiye'nin küresel eğilimi doğru okuyarak tarım ve hayvancılığı savunma **sanayisi** gibi kritik bir öncelik olarak görmesinin elzem olduğunu vurguladı.

Çok boyutlu politika şart

Artık kaynaklarını ko-

ruyamayan ve dışa bağımlı yapıdan çıkamayan ülkelerin geleceğinin tehdit altında olacağını dile getiren Bahçivan, "Sürdürülebilir gelecek ve devletlerin stratejik bağımsızlığı açısından tarım ve hayvancılığın çok boyutlu bir politika alanı olarak tanımlanması kaçınılmaz." dedi. Bahçivan, "Hayvancılığın geleceği, küçük ölçekli ama örgütlü, yerel ama verimli, geleneksel ama teknolojik altyapıya entegre bir modelle mümkün olabilir. Sürdürülebilir, veri odaklı, iklim dostu ve ölçek ekonomisine dayalı bir üretim yapısı kurmak zorundayız. Sürdürülebilir bir hayvancılık politikası için de öncelikle; Türkiye'nin artık tarımla ilgili, hayvan varlığından ekilen araziye ve çıkan ürüne kadar tüm noktalarında çok daha güven veren bir veri setine ihtiyacı vardır." dedi.

Prof. Dr. Rana ATABAY KUŞÇU

Yenilikçi eğitim ve sürdürülebilirlik yönetimi

Türkiye'de de üniversitelerde sürdürülebilirlik gündemi yoğun. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ve THE (Times Higher Education) iş birliğinde ilk kez İstanbul'da düzenlenen Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Kongresi 2025 (Global Sustainable Development Congress)'e 110 ülkeden 5.000'i aşkın katılımcı ile gerçekleşti. YÖK yetkilileri, Türk üniversitelerinin 90'dan fazlasının Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) için kayda değer katkılar sağladığını paylaştı. Türkiye'den 108 üniversite THE Impact sıralamasına dâhil oldu.

UI GreenMetric 2024 verileri de Türkiye'deki çabaları yansıtıyor. 1.477 üniversitenin değerlendirildiği listede, "dünyanın en sürdürülebilir kampüsleri" arasında Türk üniversiteler de yerini aldı. Bu başarının arkasında üniversitelerin iklim dostu kampüs projeleri, yeşil alan artırımı ve sürdürülebilirlik ofisindeki stratejik çalışmalar yatıyor. Eğitim müfredatları da bu dönüşümü yakalamalı. Müfredatlarda çevre yönetimi, iklim değişikliği ve sürdürülebilir iş modelleri gibi dersler artırılmalı; aynı zamanda işletmelerle iş birlikleriyle proje ve staj imkânları çoğaltılmalı. Mezunlara verilen beceriler de güncellenmeli: Analitik düşünme, sistematik bakış açısı, dijital ve iklim okuryazarlığı yeni iş dünyasında hayati hale geliyor.

Eğitimin iş dünyasının beklentileriyle uyumlu olması için upskilling-reskilling süreçleri önem kazanıyor. Küresel araştırmalar, çalışanların önemli bir bölümünün yeni işlere geçmeye istekli olduğunu, ancak yüzde 45'inin bu geçişte "yeterli deneyim, beceri veya eğitim" eksikliği yüzünden engellendiğini gösteriyor. McKinsey American Opportunity Survey (AOS) araştırmasına göre ABD'de, meslek değiştirmek isteyen çalışanların neredeyse yarısı en büyük engeli nitelik eksikliği olarak belirtiyor. Bu

YÖK Başkanı Prof. Dr. Erol Özvar da kongredeydi

da işverenlere, sürdürülebilirlik ve dijitalleşme odaklı yetenek geliştirme programları oluşturma sorumluluğu yükliyor.

Bu kapsamda geliştirilebilecek somut adımlar şunları içerebilir:

- Müfredat entegrasyonu: Tüm fakültelerde sürdürülebilirlik, iklim değişikliği, yenilenebilir enerji ve döngüsel ekonomi konularını içeren dersler ile vaka çalışmaları artırılmalı. Öğrenciler, araştırma projeleri ve saha çalışmalarıyla sürdürülebilir çözümler üretmeye teşvik edilmeli.

- Sektör-üniversite iş birlikleri: Şirketler, çalışanlarına yönelik yeşil beceri programları ve öğrencilere yönelik teknik stajlar sunmalı. Böylece öğrenciler mezun olmadan önce karbon ayak izi azaltım uygulamaları ve sürdürülebilir iş stratejileri konusunda tecrübe kazanabilir.

- Kariyer dönüşüm platformları: Kamu-özel sektör ortaklığıyla, mezunların ve çalışanların yeni yeşil yetkinlikler kazanmasını sağlayacak sertifika ve kısa eğitim programları geliştirilmelidir. Öğrenciler ve mezunlara veri analitiği, enerji verimliliği mühendisliği veya iklim politikası gibi alanlarda sertifikasyonlar teşvik edilebilir.

- Politika ve standartlar: Hükümet ve meslek örgütleri, iklim değişikliği, yenilenebilir enerji, döngüsel ekonomi, mavi ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma konularında mesleki yeterlilik standartları belirleyerek müfredatları

Prof. Dr. Rana ATABAY KUŞÇU

İstanbul Medipol
Üniversitesi
SURKAM Müdürü

yönlendirmeli; böylece eğitimin işgücü piyasasının gelecekteki ihtiyaçlarıyla uyumu sağlanmalıdır.

Öte yandan üniversiteler, bu dönüşümü eğitim-öğretim programlarına yansıtarak yeni nesil liderler yetiştirmeli. Bu sinerji ile Türkiye'de yeşil ekonomi ve mavi ekonomi alanlarında rekabetçi bir iş gücü altyapısı oluşturulabilir ve sürdürülebilir büyüme hedeflerine ulaşılabilir. Bu çerçevede şirket içi sürdürülebilirlik birimlerinin önemi de artıyor. Weinreb Group tarafından yayımlanan CSO (Chief Sustainability Officer) Raporu'na göre, sürdürülebilirlik yöneticilerinin yüzde 87'si son iki yılda regülasyonlara daha fazla zaman ayırdığını, yüzde 60'ı ise regülasyonları en büyük zorluk olarak görüyor. ESG uygulamalarının siyasallaşması yüzde 31 civarında en önemli değişim olarak öne çıkarken, CSO'ların yüzde 90'ı misyonuna bağlı kalmayı sürdürüyor. Kurum stratejisiyle sürdürülebilirliği entegre etmek çok kritik hale geldi:

Sürdürülebilirlik ekipleri şimdi daha fazla risk, uygunluk, finans ve strateji ekipleriyle yakın çalışıyor.

Ancak CSO'ların yalnızca yarısı daha önce sürdürülebilirlik tecrübesine sahip; bu da üst yönetimde iklim uzmanlığı açığının bir işareti. İş dünyasında ESG algısının çatışmalı hale gelmesi (greenwashing/greenhushing riskleri) iletişim stratejilerini de güçleştiriyor. Artan regülasyon ve iklim riskleri iş dünyasını regülasyonla baş etme ve iş değerine katkı arasında denge kurmaya zorluyor.

Sürdürülebilirlik odağındaki bu dönüşüm yalnızca strateji ve eğitim yoluyla değil, aynı zamanda iyi uygulamaların görünür kılınmasıyla da güç kazanıyor. Bu çerçevede 2024 yılı itibarıyla jüri değerlendirme süreçlerinde görev aldığım iki önemli ödül programı, farklı sektörlerdeki ilham verici çalışmaları desteklemeyi amaçlıyor. İleri, Türkiye'nin en kapsamlı sürdürülebilirlik platformlarından biri olan

Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından yürütülen Sürdürülebilir İş Ödülleri. İklim, çevre, sosyal etki ve yönetim alanlarında iyi uygulamaları ön plana çıkaran bu ödül programı, iş dünyasının dönüşüm gücünü görünür kılmayı hedefliyor. Diğer ise, İstanbul Sanayi Odası'nın liderliğinde başlatılan ISO Yeşil Dönüşüm Ödülleri. Bu program, **sanayi** kuruluşlarının yeşil dönüşüm sürecindeki kararlılığını destekleyen, çevresel etkisini azaltan ve kaynak verimliliğini artıran uygulamaları teşvik ediyor. Her iki ödül sürecine jüri üyesi olarak katkı sunmak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine hizmet eden yenilikçi ve ölçülebilir çözümleri yakından tanıma fırsatı sunuyor.

Bu tür platformlar, iyi örneklerin çoğalmasına ilham olurken, sürdürülebilir gelecek vizyonuna katkı sağlamak isteyen tüm paydaşlar için güçlü bir çağrı niteliği taşıyor. Sizleri de bu dönüşümün parçası olmaya ve etki yaratan uygulamaları paylaşmaya davet ediyorum.

Medipol Üniversitesi SURKAM ekibi kongrede

Sanayinin röntgeni alarm verdi

NAKİ
BAKIR

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) sektörün röntgeni niteliğindeki çalışması, Türk imalat sanayisinin ciddi zorluklara karşı karşıya olduğunu ve alt sektörlerde olumsuzlukların giderek kalıcılaştığını ortaya koydu.

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 10 temel alt sektörde yaklaşık 800 şirketten oluşan paneldeki satın alma müdürlerinin üretim, talep, kapasite, fiyatlar ve satın almaları ilişkin yanıtlarına göre oluşturduğu "Satın Alma Müdürleri Endeksi"nden (Purchasing Manager's Index / PMI) çıkan sonuçlar olumsuz bir tabloyu sunuyor. Haziran PMI Raporunda yer alan bulgulara göre Eylül ayından bu yana ilk kez takip edilen alt sektörlerin tümünde birden üretim düşüşü yaşandı.

Özellikle gıda, tekstil, giyim, deri, kimya, plastik ve kauçuk, elektrik ve elektronik ve ulaşımların olumsuzluklar giderek kalıcı hale geliyor. Küresel ticarette yaşanan aksaklıklar, jeopolitik sorunlar, imalat sanayisinde yılın ilk yarısı boyunca yaşanan sıkıntılarda etkili oldu. Yılın ikinci yarısında daha istikrarlı koşulların oluşması için etkili önlemler ihtiyacı büyüdü.

GIDADA ÜRETİM DÜŞÜŞTE

Türk gıda imalatçılarının üretimi haziranda üst üste ikinci ay yavaşladı. Yurt dışından alınan yeni siparişlerdeki toparlanmaya rağmen toplam yeni siparişler düşüş gösterdi. İş yüklerinin hafiflemesi nedeniyle firmalar çalışan sayılarını azalttı ve böylece istihdamda altı aylık seri dönem sona erdi. Girdi maliyetleri enflasyonu mayıs ayında göre arttı, ancak seri ortalamasının altında kaldı. Bu arada nihai ürün fiyatlarındaki artış hızı keserek Temmuz 2024'ten bu yana en düşük oranda gerçekleşti.

EN ZORLU İŞ KOŞULLARI TEKSTİLDE

Haziran ayında anket kapsamında izlenen on sektör içerisinde en zorlu iş koşullarıyla karşılaşan sektör tekstil ürünleri oldu. Üretim, yeni siparişler, ihracat, istihdam ve satın alma faaliyetlerinde en keskin yavaşlamalar tekstil sektöründe gerçekleşti. Üretim ve yeni siparişlerdeki düşüşler, Ekim 2022'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti. Tekstil ürünleri haziran ayında nihai ürün fiyatlarının azaldığı tek sektör oldu ve söz konusu düşüş eğilimi dördüncü aya ulaştı. Bu durum, girdi maliyetlerinde süregelen güçlü artışa rağmen gerçekleşti.

GIYIM VE DERİDE SİPARİŞ AZALDI

Mayistaki kısa süreli iyileşmenin ardından, giyim ve deri ürünlerinin yeni siparişleri haziran ayında yeniden azaldı. Yaşanan belirgin düşüş, geçen yılın Ekim ayından beri en yüksek oranda kaydedildi. Benzer şekilde üretim de yeniden daralmaya geçti. Üretim gereksinimlerinin azalması sektördeki firmaların istihdam ve satın alma faaliyetlerini aylık bazda üst üste 13'üncü kez azaltmalarına yol açtı. Stok düzeylerindeki düşüş devam ederken enflasyonist baskılar kısmen hafifledi.

AĞAÇ VE KÂĞITTA DA KAN KAYBI

Haziran ayında ağaç ve kâğıt ürünleri sektöründe yeni siparişlerdeki yavaşlamaya bağlı olarak üretim üst üste üçüncü ay düşüş kaydetti. İstihdam ve satın alma faaliyetlerinde de azalma yaşandı. Girdi talebindeki yavaşlamaya rağmen, tedarikçilerin teslimat süreleri son 11 ayda ilk kez uzadı. Buna karşılık girdi maliyetleri enflasyonu haziran ayında keskin bir düşüş kaydetti ve 2025'in en düşük düzeyine indi. Bu durum, seri ortalamasının çok altında gerçekleşen nihai ürün fiyatlarına da yansdı.

KİMYA, PLASTİK VE KAUCUKTA SİPARİŞLER AZALDI

İlk beş ayda olduğu gibi haziranda da kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk sektöründe yeni siparişler azaldı. Bu düşüşte yeni ihracat siparişlerinin yeniden zayıflaması da etkili oldu. Buna bağlı olarak, üretimde de yavaşlama görüldü ve son üç ayın en belirgin düşüşü yaşandı. Sektörün girdi maliyetleri güçlü şekilde yükseldi ve bu yükseliş önceki aya göre ivme kazandı. Buna rağmen talep koşullarındaki durğunluk, firmaların satış fiyatlarına yönelik artışları son yedi ayın en düşük oranıyla sınırlı tutmalarına neden oldu.

METALİK OLMAYAN MİNERALLERDE İSTİHDAM AZALDI

Mayistaki güçlü genişlemenin ardından, toplam yeni siparişler yılın ikinci çeyreğinin hafif daralma ile kapattı. Yeni ihracat siparişleri ise son üç ayda ilk kez yeniden büyümeye geçerek daha olumlu bir tabloya çizdi. Toplam yeni iş hacmindeki eğilimlere paralel olarak, mayısta artan üretimden düşüşe geçerken istihdam da azalmaya devam etti. Girdi maliyetleri enflasyonu ocak ayından bu yana en yüksek düzeye çıkarken satış fiyatlarındaki artış mayistaki ile aynı hızda kaldı.

ANA METALDE BİR İYİ BİR KÖTÜ

Haziran verileri, ana metal sektörünün satış fiyatlarındaki artışın hızlandığını ve güçlü düzeyde gerçekleştiğini gösterdi. Fiyat artışları son üç ayın zirvesine ulaştı ve anket kapsamında izlenen on sektör içerisinde en güçlü düzeyde gerçekleşti. Girdi maliyetleri enflasyonu da hızlanarak şubat ayından bu yana en yüksek düzeye çıktı. Yeni siparişlerin üst üste 21'inci ay gerilemesiyle bağlantılı olarak üretimde ise düşüş yaşandı. Her iki göstergede de düşüşler mayıs ayına göre ivme kazandı. İstihdam ise üst üste ikinci ay artarak daha olumlu bir görünüm sergiledi.

ELEKTRİK VE ELEKTRONİKTE SİPARİŞ KİTLİĞİ

Elektrikli ve elektronik ürünler sektörünün yeni siparişleri, 2023 Aralık ayında başlayan eğilimi sürdürek haziran ayında da yavaşladı. Yeni ihracat siparişlerindeki hafif toparlanmaya rağmen, toplam yeni iş hacminde belirgin bir düşüş kaydedildi. Üretimde ise son on ayın en sert daralması yaşandı. Haziran'da firmalar üst üste ikinci ay ılımlı istihdam artışı sağladı. Öte yandan, satın alma faaliyetleri yavaşladı ve stoklarda azalma gözlemlendi.

SON 5 YILIN EN HIZLI ÜRETİM DÜŞÜŞÜ

Kara ve deniz taşıtları imalatçıların üretimi haziranda üst üste üçüncü ay düşüş gösterdi. Söz konusu yavaşlamanın beş yıldan uzun bir dönemin en yüksek hızında olduğu dikkati çekti. Yeni siparişlerdeki daralma da mayıs ayına göre daha belirgin gerçekleşti. Bu durum, kısmen yurt dışından alınan yeni işlerin yeniden düşüşe geçmesinden kaynaklandı. İstihdamda da önemli bir düşüş yaşandı. Haziranda girdi maliyetlerindeki artışın hızlanmasına rağmen nihai ürün fiyatları artışında yavaşlama kaydedildi. Tedarikçileri teslimat süreleri ise üst üste üçüncü ay uzadı.

EN YÜKSEK GİRDİ MALİYET ARTIŞI MAKİNEDE

Makine ve metal ürünleri, haziran ayında yeni siparişleri artan tek sektör oldu. On bir aylık yavaşlama döneminin ardından yeni iş hacminde hafif toparlanma yaşandı. Yurt dışından alınan yeni siparişlerin güçlü şekilde ve bir yılı aşkın sürenin en yüksek hızında artması, toplam yeni siparişleri destekledi. Buna rağmen üretim ve istihdam daralırken istihdamdaki gerileme Mayıs 2020'den bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti. Sektörün girdi maliyetlerindeki artış, anket kapsamında izlenen tüm sektörler içerisinde en yüksek oranda.

PMİ ENDEKSİ NEDİR?

İSO'nun Türkiye Sektörel Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMİ) ve alt endeksleri, satın alma müdürlerine gönderilen anketlere verilen yanıtlar kullanılarak S&P Global tarafından oluşturuluyor. Anket yanıtları, her ayın ikinci yarısında toplanıyor ve bir önceki aya göre değişim hesaplanıyor. Yanıtlar, Uluslararası Standart (Sanayi) Sınıflandırması (ISIC) kodlarına göre tanımlar baz alınarak 10 imalat sektörü altında birleştirilmiş.

Her bir sektör için, tüm anket değişkenlerinin yayılım endeksleri hesaplanıyor. Endeks, "arttı" cevabının yüzdesi ile "aynı kaldı" cevabını verenlerin yüzdesinin yarısının toplanmasıyla elde ediliyor. Endeksler 0 ve 100 arasında değer alıyor ve 50 değerinin üzerinde ölçülen endeks önceki aya göre genel anlamda artış, 50 değerinin altında ölçülen endeks ise genel anlamda düşüş olduğunu gösteriyor. Endeksler daha sonra mevsimsellikten arındırılıyor.

ISO PMI alt sektörler göre

	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
Ağaç ve kâğıt	46,1	44,1	47,2	50,9	45,1	47,7	46,3
Ana metal sanayi	42,8	45,2	48,3	41,9	44,9	48,7	46,4
Elektrik ve elektronik	49,6	47,3	48,6	45,8	49,8	47,1	46,7
Gıda ürünleri	52,0	49,9	51,2	52,1	50,9	47,7	48,3
Giyim ve deri	44,1	47,5	43,7	45,0	43,8	50,2	43,7
Kara ve deniz taşıtları	48,6	48,1	49,7	50,4	44,0	45,4	43,8
Kimya, plastik, kauçuk	52,1	47,3	47,2	43,3	44,8	47,2	44,3
Makine ve Metal ür.	47,6	49,2	47,3	46,7	44,1	47,5	48,3
Metalik olm. min. ür.	46,1	45,5	47,4	48,8	46,7	50,0	48,6
Tekstil ürünleri	44,3	42,5	42,8	43,8	41,0	41,2	38,1
Manşet PMI	49,1	48,0	48,3	47,3	47,3	47,2	46,7

EKONOMİNİN NABZI

**Ümit
UÇAR**

Sanayi Haber Ajansı
Genel Yönetmeni
umitucar@outlook.com
www.sanayihaberajansi.com.tr

Küresel Krizler, Yerli Güç ve Reform İhtiyacı

Dünyada ardı arkası kesilmeyen jeopolitik gerilimler, ekonomileri tehdit etmeye devam ediyor. Gazze'deki insanlık dramı, İsrail-İran arasındaki sertleşen gerilim ve ABD'nin bölgedeki askeri varlığı, Rusya-Ukrayna savaşının halen devam ettiği bir ortamda riskleri daha da tırmıyordu. **Ankara Sanayi Odası** Başkanı Seyit Ardic'in da belirttiği gibi, bu tablo özellikle enerji fiyatları üzerinden küresel istikrarı kırılganlaştırıyor.

Tam da bu noktada Türkiye'nin savunma sanayindeki stratejik başarısı öne çıkıyor. Yerlik oranını yüzde 20'lerden yüzde 80'lere taşımış olmamız, sadece askeri değil, teknolojik ve ekonomik bağımsızlığımız açısından da büyük önem taşıyor. Milli muharip uçamız KAAN'ın Endonezya'ya ihracı, bu başarının somut sembolü oldu. Böylece Türkiye, uluslararası krizlere karşı kendi imkânlarına güvenen bir ülke haline geldi.

Buna rağmen, iç dengelerde ciddi sorunlar yaşıyoruz. Enflasyonla mücadele kapsamında yürütülen sıkı para politikaları, yüksek faiz oranları nedeniyle reel sektörü baskı altına aldı. KOBİ'lerin krediye erişimi zorlaştı, yatırım istahı geriledi. Seyit Ardic'in altını çizdiği gibi, bu durum nitelikli iş gücünün kaybı gibi telafisi güç sonuçlara yol açabilir. Maliye Bakanımız Mehmet Şimşek'in defalarca dile getirdiği gibi, enflasyonu kalıcı şekilde düşürmek elbette öncelikli ama reel sektörün nefes alacağı desteklerin de devreye girmesi gerekiyor.

Bu noktada Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın imzasıyla yürürlüğe giren Yeni Yatırım Teşvik Sistemi ve YTAK (Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi) uygulamaları umut verici. YTAK'ın 300 milyardan 500 milyar liraya yükseltilmesi önemli bir adım. Ancak Ardic'in ifade ettiği gibi, geleneksel sektörlerin de bu kaynaklardan adil şekilde yararlanabilmesi şart.

2025'in ilk çeyreğinde gelen büyüme rakamları ise aslında kırılgan yapıyı gözler önüne serdi. Yüzde 2'lik büyümenin ağırlıklı olarak inşaat ve tüketim odaklı gerçekleşmesi, sanayi ve tarımda yaşanan küçülmenin üzerini örtmüyor. Sanayi üretiminin yüzde 1,8, tarım üretiminin ise yüzde 2 daralması, GSYH içinde sanayinin payının düşmesi, üretime dayalı bir büyüme modelinin aciliyetini gösteriyor. Kapasite kullanım oranının yüzde 74,4'e gerilemesi de bu tabloyu destekliyor.

Sanayimizin geleceği için yalnızca ekonomik değil, yapısal adımlar da kritik. Hukukun üstünlüğü, eğitimde kalite, vergi düzenlemeleri ve iş gücü piyasasına yönelik reformların ortak akılla yapılması gerekiyor. Ardic'in söylediği gibi, "reformlar teknik olduğu kadar irade meselesidir." Bu süreçte sanayiciler olarak bizim de ülkemize sadece üretimle değil, inanç ve birlik ruhuyla sahip çıkmamız gerektiğine inanıyorum.

Yeşil ve dögüsel üretimin zorunlu hale geldiği de unutulmamalı. ISO Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açıkladığı gibi, Türkiye sanayisinde sürdürülebilirlik farkındalığı artsa da, harekete geçmek için fazla zaman kaybedemeyiz. Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) gibi düzenlemeler, rekabetçiliğimizi doğrudan etkiliyor. Ayrıca İstanbul'daki olası depremlere karşı sanayi tesislerinin güçlendirilmesi, mevzuat düzenlemeleriyle birlikte finansal desteklerin sağlanması artık ertelenemez bir öncelik.

Dijitalleşme tarafında ise sevindirici gelişmeler var. Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan'ın açıkladığı üzere FAST sisteminin günlük 15 milyon işleme ulaşması, TR karekod standartlarının hızla yaygınlaşması, Türkiye'nin finansal ekosisteminde çağ atladığını gösteriyor. Bunların uluslararası ödeme ağlarıyla entegre edilmesi ise bizi küresel finans dünyasında çok daha güçlü bir konuma taşıyabilir.

Son olarak kadınların teknoloji girişimciliğinde elde ettiği başarı, bana aynı bir umut veriyor. 7 Turcom'dan 4'ünün kadın girişimcilerden çıkması, bilginin, zekânın ve emeğin cinsiyet fark etmeksizin ne kadar güçlü olduğunu kanıtıyor.

Tüm bu gelişmelerden çıkardığım sonuç şu: Jeopolitik riskler artsa da, Türkiye sahip olduğu potansiyeli akıllıca kullanarak, üretime dijitalleşmeye, savunmadan eğitim teknolojilerine kadar birçok alanda dirençli bir gelecek kurabilir. Önemli olan, ortak akla, toplumsal uzlaşya ve uzun vadeli reform iradesini kaybetmemek.